# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 224. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 27. вересня, 1926. VOL. XXXIV. No. 224. Jersey City, N. J., Monday, September 27, 1926. THREE CENTS


## КРАВЕЦЬКІ СТРАЙКАРІ ПРОСЯТЬ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ ВІД ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ

НЮ ЙОРК, 24. вересня. — Кравецька юнія Ню Йорку, котрої 40,000 робітників страйкує вже довший час за поліпшенне умов праці, віднеслася до Американської Федерації Праці з прозьбою о поміч. Юнія просить Федерацію взвати суспільність до жертв для страйкуючих, бо інакше робітники легко можуть вичерпати свої сили.

Сей зазив уже найшов відгук у кількох юніях Ню Йорку, які скликують на перші дні слідуючого тижня збори для збирання жертв на допомогу страйкарам.

### ПАСЕЙСЬКА ПОЛІЦІЯ АРЕШТУЄ ДАЛІ.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 24. вересня. — Поліція арештувала нині знова трох робітників, яким вона закидає участь у підкиданню бомб під доми страйколомів. Арештовано: Михайла Шуласа, Адольфа Веснавського й Осипа Тота.

Страйковий комітет заявляє, що він має заприсяжені зізнання одного 17-літного страйкаря, котрого поліція арештувала за підкладанне бомб, а відтак побивала, щоби він признався до вчинку, якого він не поповнив.

Поліція задержала Тоні Похна за кавцією на 100,000 долярів, Павла Озника, Осипа Беляні й Олександра Костамаху за кавцією 75,000 долярів кождого, а Чарлза Керента за кавцією 25,000 долярів. На Тому Виника домагається поліція кавції 1,000 долярів. Юнія каже, що поліція задержує під арештом 23 людий, арештованих буцімто за напади на скебів.

### ЖІНКИ ЗА 48-ГОДИННИМ ТИЖНЕМ ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК, 24. вересня. — Нюйорська стейтова промислова комісія постановила домагатися від стейтової легіслятури ухвалення закона, обмежуючого жіночу праці до 48 годин в тиждень. Комісія ухвалила се предложенне на основі пересуханъ, у яких свідами виступали женщини, громадянські діячі, юнійні урядники, проповідники, тощо.

### АМЕРИКАНЦІ ГИНУТЬ У РЕВОЛЮЦІЇ В НІКАРАГВА.

МАНАГВА, Нікарагва, Середна Америка, 24. вересня. — Двох американських горожан згинуло в революційній боротьбі на вулицях міста Манагви. Американський уряд, однак, не може з того приводу підносити ніяких претенсій, бо оба вони згинули, обслугуючи машинові карабіни революційної партії.

### ТАЙНА ПІВНОЧИ ВИХОДИТЬ НА ВЕРХА ПО 16 РОКАХ.

СІДНІ, Кейп Бретон Айленд, 24. вересня. — В 1909. році вибралася була до північного бігуна виправа під командою відомого подорожного Пірі. Правою рукою команданта був Рос Г. Марвин, професор Корнельського університету. Вони в купі добилися до 86. степеня 39 минут, звідки він завернувся в товаристві двох Ескімосів: Кудлукту й Інукітсок. В якийсь час опісля оба Ескімоси добилися до корабля виправи й повідомили, що Марвин заломався на леду й втопився.

Слова Ескімосів взяли за правду. Через 16 літ оба Ескімоси держалися свого зізнання, і через 16 літ їх зізнання всі признавали за правдиві. Аж недавно одному данському протестантському проповідникови й подорожному, який працював на далекій півночи серед Ескімосів, удалось добути від них признания, що Марвин не пішов під лід, але погиб з руки Ескімоса Кудлукту. Зі слів Ескімосів виходило тепер, що Марвин, вичерпаний до краю незвичайно напружуючими трудностями, зійшов з розуму й почав руйнувати й роскидати їх санки, їх одинокy надію на ратунок. Коли Марвин наважився в божевіллю вбити Інукітсока, Куклукту відвів увагу Марвина від товариша, показавши йому нібито морського пса, а відтак вбив його вистрілом з рушниці. Оба Ескімоси опісля, один боячися кари, другий з вдячности за вратованне життя, склали історію, яку вони повторяли через півтора десятка літ.

### КОПАЛЬНЯНИЙ ВИПАДОК.

АЙЕРНВУД, Мишиген, 24. вересня. — У зелізній копальні Г. Пабста обвалилися скали, відтинаючи відворот 41 робітникам, що тоді працювали в копальні. Заряд припускає, що підчас обвалу згинуло кількох робітників. На місце випадку вислано ратунковий відділ, який старається пробити через обвалені скали. Заряд каже, що робітникам грозить смерть лишень від голоду, а не від удушення, від води або газу.

### ВБИЙСТВА НА ТЛІ ПРОГИБІЦІЇ.

БУНТОН, Ню Джерзі, 24. вересня. — В рові коло дороги найдено подірявлене шротом тіло Гаетано Неополітано, котрого мали знати за життя під призвищем „короля бутлегерів". На тій основі поліція догадується, що тлом вбийства є прогибіція. Поліція арештувала за вбийство 6 осіб, а саме трох мущин та три женщини. Поліція стереже родину вбитого.

### ЗАХОТІЛОСЯ ЛІТАТИ НА СТАРІ РОКИ.

СИНСИНАТІ, 24. вересня. — Н. Гонтер, місцевий купець, святкував нині свої 91. уродини в сей спосіб, що казав себе взяти на літака й повезти себе на висоту кілька тисяч стіп. Політавши пів години, він заявив, що йому літанне так подобалося, що він готов летіти в відвідини до своєї дочки у другий стейт.

## ЗАБОРОНА ВВОЗУ УКРАЇНСЬКОЇ ЗАГРАНИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

„Боротьба", орган буковинської української соц.-демократичної партії з 22. серпня ц. р. пише слідуюче:

Державний секретар внутрішних справ Бускан видав на днях розпорядок, що забороняє всякий ввіз українських книжок, музичних нот, образів, взагалі всяке друковане українське слово до Румунії. Цей розпорядок є новим етапом в нечуваній і дикій нагінці, яку провадить румунське правительство вже вісім літ, щоби знищити всяке українське життя в Буковині. Це переслідування є гірше, ніж всяка імперіялістична війна, бо вона є свідомим мученням і тортурами українського народу в Буковині, котрому відібрано тепер всяку можливість оборони. Румунське правительство поставило український нарід в Буковині поза законом. Та український нарід вже пережив подібні етапи у своїй історії. В 1876 р. видано в Росії указ про заборону всего українського; а вшехполяки при піддержці Габсбургів готовили також „проєкт для придушення Русинів", ні не стало ні Романовів, ні Габсбургів. Це, що переносить український народ в Румунії тепер, є ще страшніще, як ці укази, але український робітник і селянин перенесуть і цю дику сваволю своїх ворогів, хай це затямлять румунські бояри.

## ЕКОНОМІЧНИЙ ЗАНЕПАД БУКОВИНИ.

Дня 31. серпня ц. р. відбулося цего року в Чернівцях річне засідання буковинської Торговельної Камери, на яке явився також державний секретар фінансів Манойлеску. Між иншими бесідниками сказав радник Камери Бяновічі (Румун по національности), що злука Буковини з Румунією принесла національне увільнення та зате повний економічний упадок. Коли Буковина перед війною щорічно підіймалася економічно, то тепер кожний день приносить чимраз більший економічний упадок. Букарешт не показує найменшого зрозуміння буковинськими справами, що найліпше видно з цего: з 15 міліярдів леїв, які дав румунський державний банк в кредит усім провінціям, Буковина дістала всего 15 міліонів леїв, значить одну тисячну частину. Зате доходи, які має Румунія з Буковини, становлять 15% державного буджету, значить мало не шесту частину. Бесідник підносить, що вже найвища пора, щоби Букарешт пішов на стрічу буковинському населенню.

## ПОМІЧ БЕЗРОБІТНИМ НА УКРАЇНІ.

На боротьбу з безробіттям рішено витратити в наступнім році 6,628,000 карб., з того на громадські роботи 1.5 міл., на допомогу колективам 1.8 міл., на повищення числа кваліфікованих робітників 1.7 міл. і т. д. Держава дає 3.8 міл. карб.

## ОПОНУЮТЬ ПРОДАЖІ НІМЕЦЬКИХ ЗАЛІЗНИЧИХ БОНДІВ.

БЕРЛІН, 23. вересня. — Плян Штреземана, який він обговорив з Бріяндом, готов розбитися з такої причини, якої досі ніхто не передбачав. Проти продажі залізничих бондів виступив генеральний агент репараційної комісії, який побоюється, що через ту трансакцію готова потерпіти німецька валюта та цілий плян доса.

## БОЯРСЬКА КОЛЬОНІЯ.

Визиск робітників в цукроварнях північної Буковини дійшов за два роки до нечуваних розмірів. Заробітна плата виносить підліткам 3—5 л. за годину, старші заробляють найбільше 15. леїв на годину. 8-годинний робучий день нігде не придержується в Румунії, хоча вона також підписала Вашингтонську Конвенцію. Працюють 12 годин обовязково. В суботу і неділю працюють повних 18 годин, бо зміна починається в суботу о 6-ій год. вечером і триває до 12. год. в полудне в неділю, а слідуюча зміна до 6-ої год. в понеділок рано. Після 18 год. праці вертають робітники в доокоичні села, витрачуючи на дорогу по 2—3 години. Директор фабрик Поппе завів мілітарний режим у фабриках. Надзорцями є виключно бувші австрійські підофіцири. Карається за все. Хто спізниться на 5 минут, того віддаляється на цілий день з роботи. Після закону можна накладати кари не більші, як південний заробіток, але директор Поппе стягає і чотириденний заробіток як кару і проганяє з роботи. Організація, навіть професіональна, є заборонена. Робітничі раби видані на ласку Поппе. Робітничий інспекторат протягом 3 років не заглядав на фабрики.

## РУЇНА УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ НА СЛОВАЧЧИНІ.

Національне і господарче положення українського населення на Словаччині прямо страшне. Після „славянського" освободження счехізовано все, а словацькі пони на чолі з фашистом попом Глінкою не признають ніякого українського населення, а чеська буржуазія не хоче й чути про „большевицьку" націю. Посол до парляменту, що обїхав тепер ці українські місцевости, росказує про все, що там діється. Школи занепали, населення пухне з голоду, бо не має заробітків, а правительство буде 31 касарень для жандармів. На днях в селі Ростока, коли мужеське населення було в полі на роботі, вдерлося в село 11 жандармів і почали секвеструвати. Взяли силою корову у селянки Гвізд, оцінили на 700 корон (дійсна вартість три тисячі корон) та ще й побили її, коли вона не давала корови. В селі через кілька годин повстав „бунт", прийшлося кликати на поміч військо і скоро в цій справі буде процес. На це все мовчить губернатор Бескид.

## БОРОНИТЬ МІСІОНАРІВ НА КОРЕЇ.

ТОКІО, 23. вересня. — Корейський говернор адмірал барон Саіто, який перебуває тепер в Японії, взяв в оборону американських місіонарів, яких посуджують в Японії, що вони ведуть агітацію за корейською самостійностю. Позиція місіонарів дуже тяжка, бо молоді корейські патріоти жадають від них того, щоби вони були оруддем агітації проти японського панowання.

## ВЕЛИКА СВІТОВА ПОЛІЦЕЙСЬКА ВИСТАВА.

БЕРЛІН, 24. вересня. — В Берліні відчинено світову виставу, яка показує розвій поліції від римських часів, коли ходили лiктори з сокирою і вязанкою прутів при боці аж до теперішних часів. Вистава дуже цікава. Представлена там інквізиція середновічних часів, а рівнож деякі моменти з слідства в ріжних найбільш славних випадках. Представляють там всі можливі способи, якими послугується поліція, а навіть показують спеціяльний апарат, який перелапує тих, що вживають радія, а не зголошують його до уряду для оплати.

## УКРАЇНСЬКИЙ ЯРМАРОК.

В часі від 7—10 жовтня ц. р. має відбутися, як подає організаційний комітет, в Станиславові 2-гий український ярмарок.

## УКРАЇНІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ ПРАЦІ.

Згідно з обслідуванням наукових установ на 1. січня 1926 р. було в групі сільсько-господарчих наук аспірантів (асистентів, будучих доцентів, тощо), що працювали українською мовою 20%, в групі біольогічних наук — 20.8%, в групі соціяльно-економічних наук — 47.7%, в групі медичних наук — 19.5%, в групі індустріяльно-технічних наук 15.7%, в групі математичних наук — 26%, та нарешті в групі хемічних наук — 20%. Цілком зрозуміло, що стан цей незадовольняючий.

Щоб прискорити процес українізації, прийнято плян українізації цього молодняка, рівнобіжний до пляну поповнювання оцим молодняком кадрів наукових сил на Україні. Згідно з цим пляном група сільсько-господарчих наук має завдання на протязі 1927 року довести число аспірантів, що знають українську мову, до 100%, таке саме завдання поставила Головнаука і для групи біольогічних і та соціяльно-економічних наук. Для инших груп таке завдання поставила Головнаука до кінця 1928 року з тим, щоб усю підготовчу працю з аспірантурою незабаром можна було перевести на українську мову. У виконанню цього завдання вже в цім році не приймається нових аспірантів, що не володіють цілком українською мовою, також не буде переводитися тих аспірантів, що не знають української мови, в наукові співробітники.

## ЩЕ ОДИН ПОЛЬСЬКИЙ КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УСТУПАЄ

ВАРШАВА, 24. вересня. — Супроти острої критики, з якою виступив польський сойм супроти міністра внутрішних справ і міністра просвіти, цілий кабінет міністрів рішив податися до димісії, бо кабінет вповні акцептував політику обох скритикованих міністрів. Кабінет уступає ще й по тій причині, що не може перевести ніяких корінних реформ, бо з одного боку сойм відмовляє йому кредитів, а з другого боку стоїть йому на перешкоді Пілсудскі, який поза його плечима паралїжує всі пляни кабінету.

### РОЗБРОЄННА КОНФЕРЕНЦІЯ БУДЕ СКЛИКАНА ПЕРЕД ВЕРЕСНЕМ 1927 РОКУ.

ЖЕНЕВА, 24. вересня. — Збір Лїги Націй згодився сегодня одноголосно на пропозицію, щоби скликати світову розброєнну конференцію перед вереснем 1927 р. Найбільше промовляли за нею Бонкур від Франції, Сесил від Англії, а фон Шуберт від Німеччини. Той послідний заявив, що Німеччина попирала справу розоружения вже тоді, коли ще не була членом Лїги. Лорд Сесил підніс, що трудності з розоруженнем не лежать так в технічній справі, як в політиці. Кожда держава думає про розоруженне, але не своє власне, але другої держави. А тим часом не тільки вічна гроза нової війни, але вже саме важке економічне і фінансове положенне держав повинно змусити їх думати инакше. А коли не буде доброї волі в тім напрямі, то школа всіх заходів, бо Ліга при найкращих зусиллях і плянах нічого не вдіє.

### ЗАЛІЗНИЦІ СЛУХАЮТЬ ЙОГО ЯК ЧАРОДІЯ.

ЛОНДОН, 24. вересня. — Майор Раймунд Филипс популисувався своїм новим винаходом. Він давав ріжного рода прикази, стоячи на місці, а два електричні трени відїздали, ставали і вертались. Робив він це при помочі ново винайденого мікрофона.

### ФРАНЦУСЬКІ МЕЙОРИ ПРОТЕСТУЮТЬ.

ПАРИЖ, 24. вересня. — Більше як 1000 мейорів з ріжних малих місцевостий приїхало до Парижа і хотіло дістати авдієнцію в премієра Поанкаре та пожалуватися на те, що він позбавив їх хліба. Поанкаре їх не приняв і заявив, що така колективна інституція мейорів по закону не істнує, але готов приняти їх поодиноко. Мейори шукають тепер впливових послів і сенаторів і хочуть добиватися свого права через парлямент. Та на загал думають, що й те їм богато не поможе, бо Поанкаре твердий чоловік. Він усунув їх з уряду з конечности, щоби завести більшу ощадність в державі і вважає ту реформу за конечну.

### АНГЛІЙЦІ НЕ ДОПУСКАЮТЬ ДО ФРАНЦУСЬКО-НІМЕЦЬКОГО СТАЛЕВОГО ТРОСТУ.

ПАРИЖ, 24. вересня. — Англійські сталеві магнати занепокоєні німецько-французьким сталевим тростом, роблять тепер всі можливі заходи, щоби відтягнути від того тросту Бельгію, якій обіцяють за те значну фінансову допомогу на піднесенне залізної індустрії. Англія хоче заразом вийти до того тросту при помочі Бельгії і тим вратувати свою гегемонію в Европі ще й в індустрії.

### В ФРАНЦІЇ ЗРОСТАЄ ОПОЗИЦІЯ ДО ПРОДАЖІ НІМЕЦЬКИХ БОНДІВ.

ПАРИЖ, 24. вересня. — Промова Штреземана в Женеві, в якій він говорив про скоре очищенне окупованої німецької території та про те, що Німеччина нічим не завинила війни, викликала того рода замішанне в Франції, що Бріян має тепер тяжкий оріх до згризення. Опонують навіть проти продажі упривілейованих залізничих шерів, бо кажуть, що це не є ніякий інтерес для Франції, бо вона ті гроші й так одержить. Головно побоюються опозиції з боку Поанкаре, бо він і так не вірить в ніяке правдиве зближенне Франції до Німеччини і є дуже дражливий на пункті вини за викликанне війни. Він абсолютно обстоює версальський договір, який твердить, що Німеччина спричинила війну.

### НІМЕЦЬКИЙ КАБІНЕТ ПОГОДЖУЄТЬСЯ З ШТРЕЗЕМАНОМ.

БЕРЛІН, 24. вересня. — Мимо виступів з боку націоналістичної преси, яка закидає Штреземанови, що він окуплює грішми свободу німецького народа, кабінет міністрів одноголосно затвердив те становище, яке заняв Штреземан супроти дальшого зближення до Франції в своїй розмові з Бріяндом в Тоарі.

### ЦІНИ НА ЗБІЖЕ ЗРОСТАЮТЬ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 24. вересня. — Велике незадоволенне викликали піднесені ціни на збіже і хліб. Кажуть, що це вплив високого цла, яке утруднює ввіз збіжа з чужих країв. Супроти того треба буде те цло знизити.

### ІТАЛІЙЦІ БУДУЮТЬ НОВІ ВЕЛИКІ КОРАБЛІ.

РИМ, 24. вересня. — Навігаціоне Дженерале Італіяна подає, що рух між Італією а Америкою збільшився до тої міри, що треба побудувати нові люксусові кораблі. На разі побудують три кораблі, які будуть курсувати між Північною Америкою і Полудневою.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА: | |
|---|---|---|---|
| Three cents a copy. | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates: | | В Джерзи Сіті і Заграницею: | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

# ХТО СІЯВ ВІТЕР, ЗБИРАЄ БУРЮ

Большевицькі ґазети від якогось часу не криються зовсім зі зростом антисемітизму на Україні й в Росії. Заговорила послідними тижнями ся преса головно з приводу виступу українських робітників проти політики „українського" уряду, який, на думку українських робітників, фаворитує Жидів на шкоду Українців. З приводу роздачі свобідних місць у фабриках по Україні комуністичні ґазети на Україні стали діставати від Українців тільки дописий з протестами, що навіть сі ґазети, навиклі закривати народні настрої, не могли дальше закривати факту і винесли цілу справу на публичний вид.

На протести українських робітників сейчас відгукнулися московські ґазети, а московська „Правда", офіціяльний орґан комуністичної партії Росії, вилаяла виступи українських робітників як обяви антисемітизму та завізвала орґани уряду й партії до як найострійшого поборювання сеї течії. На сей приказ певно пішла горячкова робота. В ґазетах знова появилися розрахунки, які мають показати, що Українці не є покривджені національно в порівнанню з Жидами, і так далі. Очевидно, рівночасно з тими явними виступами мусить іти на верха невидима робота, яка відомими комуністичними способами буде старатися переломити настрій народа на Україні. Піде у рух машинерія уряду й партії, головно ославлена чрезвичайка.

Ся чрезвичайка якраз і наробить найбільшого лиха. Під упливом насильних средств чрезвичайки, під упливом нагінки урядових орґанів, рух може на хвилю сховатися під поверхню землі, але він не загине. Задушений він буде далі затроювати життя народа на Україні, як затроює воду плеса собака, утоплена з каменюкою, привязаною до шиї. На верха буде воно виглядати, що все гарно й чисто, але у споді буде розходитися отруя, котра колись і на поверхню води виплине одушливим смородом.

Що так воно буде, можемо знати з того, що було й є. Якраз отсе, що тепер діється на Україні, є вислідом не чого инчого, але комуністичної політики в національній справі. Коли московські большевики пішли на Україну рабувати хліб в українського селянина, вони проголосили себе носіями революції, а українського селянина, за його бажання бути самостійним паном на своїй землі, буржуєм. Вони, рабівники добра й свободи другого народа, голосили себе інтернаціоналістами, а Українців, які обороняли свою землю перед московським панованнем, шовіністами, зрадниками революції, контрареволюціонерами, шпіонами Німеччини або Польщі. На жаль, потакнула сій політиці московських наїзників велика більшість Жидів, живучих на Україні.

Під напором злученої офензиви Москалів і Жидів завалилися українські самостійницькі стремління. Українські самостійники, о скільки не погинули в боях або в тюрмах чрезвичайки, розбрилися по світу або пішли в підпілля. Здавалося московським большвеикам, що українська самостійницька думка пропала. Та вона лишень пропала з поверхні, а зате тим сильнійше нуртувала в глибині. Там вона збирає свої сили, щоби вибухнути колись несподіваною силою на верх. Колиб вона могла розвиватися свобідно, тоді вона розвилабися нормально, бо всякі ненормальні явища в ній можнаби отверто лічити. Запроторена в підземелля, вона часто в своїм розвою викривлюється. Се виразно большевицьким лідерам говорили свідомі сеї небезпеки українські таки комуністи, але московські комуністи в своїм московськім шовінізмі воліли слухати не щирих українських комуністів, але йти далі своєю дорогою, а при тім покликуватися на платних своїх аґентів серед українського народа, які покивували головами на все, що їм приказували з Москви. Наслідком такої політики є те, що на Україні разом зі здоровим націоналізмом, який зміряє до зорґанізовання українських національних сил для добра народа України, шириться й другий націоналізм, який добачує ціль націоналізму в острих виступах проти неукраїнських народів на українській землі.

Певна річ, що се націоналізм не є здоровий й нормальний, що се націоналізм дуже дешевий, але й вину за нього поносить не український народ, а ті гнобителі свобідного українського національного руху, які самозрозумілий рух українського народа до самоозначення проголосили зрадою ідеї мирного пожиття межи народами. Коли Українців за їх любов до свого народа окричано антисемітами, тоді й дивуватися не можна, що богато Українців, яким антисемітизм і не снився, заявили: Коли ви нас називаете антисемітами, то ми ними й будемо.

Не здоровий се обяв, але звичайний. Знати се повинні були ті, що вибиралися нищити українську самостійність. Отсе сходять ті смочі зуби, які посівали червоні московські шовіністи від 1917 р. до здушення послідного українського повстання.

---

**ЧОЛОВІК ПРОСВІЧЕНИЙ, АЛЕ БЕЗХАРАКТЕРНИЙ, Є ШКІДЛИВИЙ ТОМУ, ЩО УЖИВАЄ НА ЗЛО ТИХ СРЕДСТВ, КОТРИМИ РОЗПОРЯДЖАЄ. ЧОЛОВІК ХАРАКТЕРНИЙ, АЛЕ НЕОБРАЗОВАНИЙ, Є ШКІДЛИВИЙ ТОМУ, ЩО МИМО ДОБРИХ НАМІРІВ ПОСТУПАЄ ДУЖЕ ЧАСТО КРИВО І ПСУЄ ВСЮ СПРАВУ.**

# ВІДГУКИ ДНЯ

## МАНІЯКАЛІЯ.

Хочемо говорити про ту Маніякалію, що обнимає половину Европи та величезну частину Азії, що носила назву Росcія, а тепер називається СССР, або коротче кажучи, зветься „Совдепія".

Ця потвора була заселена конґломератом ріжних племен і народів, що на думку московської божевільно-імперіялістичної ідеї повинні були перетворитися в якусь одну націю „русскіх людей". Само зерно тих „русскіх людей"— Москвини, стоять на такій низькій ступені культури, що звичайно жадного власного впливу на инших народів, які складали ту „Тюрму народів", не могли мати й не могли винародовити, або зденаціоналізувати їх. Коли творилася омана величности та якогось нібито посланництва „русскіх людей", то вона була витвором головно тих, що найменьше мали право називати себе „русскімі людьмі". То були головно ренеґати ріжних „малих народностей", що населювали Росію й як ренеґати завзято боролися з проявом життя свого народа та ще з більшим завзяттям прагнули до створення принади, величности з тої потвори, в імя якої вони виреклися своїх батьків.

А крім ренеґатів буває багато ріжних людей з вродженою льокайською натурою, людей, які вважають найбільшою для себе честю прислужуватися панови лише за те, що він иноді погласкає такого льокая словом. Звичайно кожен з таких льокайствуючих зі шкури пнеться, щоби показати свого пана як людину найзаможнійшу і найбільш знамениту, бо, мовляв, тоді й льокаєви більше буде почести. Ще Квітка-Основяненко в своїй пєсі „Шельменко Денщик" висміяв цей тип льокаїв тими словами, де Шельменко каже, щоби подобатися своїй дамі серця: „Тепер я офіцирській денщик (джура), а скоро мій пан буде ґенералом, тоді я буду ґенеральським денщиком. Тоді й офіцери прийдуть поклонитися до мене." Отже кожен з тих „рускіх" льокаїв все намагається показати перед иншими людьми свого пана, „Россію", більшим ніж сам ґенерал. Тому, напр., примушували салдатів співати: „Наша матушка Расєя всєму свєту ґалава"; на всіх перехрестках кричали про самобутність та величність „рускaой культури", яка була нічим иншим, як миляною банькою на брудним болоті московських лапотників. Досить було повіяти вітром революції, як та банька безслідно щезла і перед світом зявилася голова „русскаво шелудівого мужіка", оспіваного та зідеалізованого ще Турґеневом. Повівало отруйними міязмами з того болота й багато треба зусиль було покласти Европі, щоби забезпечити себе від зарази. Загнаний в своє псевдо-комуністичне багно, той мужик гниє й смородом затроює повітря Европи, а його керовники висовують перед світом ідею соціялізму, ідею комунізму то що, до яких тому мужикови так далеко, як до місяця на небі.

Нібито знову істнує та „Россія", що повнить для всього людства післанництво. Народилися прислужники та льокаї й цієї, „нової Россії", які величають її по всіх закутках світа. Також живуть ще льокаї й старої Росії. Кожен з них на свій спосіб і по свому розхвалює ту Росію. Трудно сказати, на кого розрахована та фальшива реклама, але на неї ловляться найтемнійші маси відламів українського народу та свідомо йдуть за нею ренеґати, що пішли на службу Росії. Одні з них за клясові привілеї, другі іза доброї платні, в „доброе старое время", треті за ті крихти, що падають зі стола комуністичних сатрапів, і т. д.

Виробилися цілі кадри ріжних реклямістів Росії. Одні з них пишуть цілі книжки, другі видають ґазети, треті їздять на ріжні зїзди та читають лекції то що. Словом, реклямують „Велікую Расею" так, як тільки можна. Говорять про неї ріжні вигадки, звеличаючи все, що тільки має марку „Мейд ін Рошія". Мало турбуються про те, що реклямовнає ними або нічого не варте, або створене не „русскім чаловеком".

Ось вам приклад. „Русскій язик" створив Пушкін, який був найбільшим російським поетом. „Чистокровний русскій чаловєк" біда лише, що він дуже схожий був на свого діда ніґра, на „Арапа Петра Велікаво", як називали того діда. „Ісконні русскій чаловєк" Лев Толстой має в свойому родові в дуже далекім поколінню татарську кров. „Ґеніяльний русскій романіст" Достоевський походить з українського староrо правосл. роду, що сотки років проживав на Поділлю. Лермонтов, знаменитий поет і письменник, походить з фляндського роду, куди все його життя тягнуло. Не можна перечислити всіх тих „чистокровних русскіх людей", якими гордиться російське імя та реклямують себе Москвини а міжтим у них „русскаво" стільки, як у козла молока.

Возьміть наприклад, що твориться тепер. Десь промайнула вістка про Гасенка, що винайшов новий тип гідропляну, як його відразу зробили не тільки „русскім", але навіть ґрафом. Міжтим він не тільки з походження Українець, але й активно брав участь в українському визволенню з російських обіймів. Тут в Америці: появився борець Піддубний, полтавський козак з діда й прадіда, самогонщики російської реклями зробили з нього „русскаво"; приїхав знову сюди Гаркавенко, який теж українського походження й свідомий того, — зробили з него „русскаво". А скільки разів писали про Кошиця, та про його хор, що він „русскій", і так без кінця.

Але поволі омана всього „велікаво русскаво" розвіюється. До японсько-російської війни була Росія в опінії людства непобідимою державою. Але „японскіє макакі", як призирливо їх називали Росіяни, нахвалюючись їх шапками закидати, дали доброго лупня російській державі. Далі прийшла світова війна й тут себе Росія показала зовсім нездібною й непридатною вести війну. Рятували її лише невичерпані запаси людського матеріялу. За фальшиву саморекляму, облуду й повну орґанізаційну нездатність „серий салдат" платив своїм життям.

Стала „безкровная революція" й принесла світови невиданий досі хаос, руїну та море крови. Повстала „нова влада", перша на увесь світ, соціялістична, комуністична і т. д. Влада, при якій немає елементарнійших ознак свободи, а панує типова тиранія. Таку владу вже в тисячах видань бачив й пережив світ, але в російській реклямі її намагаються представити чимсь иншим, не таким, як була за часів панування всіх деспотів й оліґархій.

Росія в реклямі льокаїв завжди представляється не такою, як инше людство. Вона завжди ориґінальна, всюди веде перед в людському життю, а на ділі вона відстає на добрих півтисячи років від передових европейських народів.

Дійсно, там все не так, як у людей. Там мають „світову літературу", яка світови нічого не дала крім „ідіотів" та „шелудівих мужіков". Нарешті під близчим аналізом й ознайомленям з тою літературою омана її величности падає й недалекий той час, коли будуть дивуватися чужинці, що їх батьки вірили, що на гнилому болоті може витворитися якась цінність людського духа.

Там мають „Царь-Колокол" в Москві, який ніколи не дзвонив і не дзвонить. Це звичайний мідяний черепок, розтріснутий та вищерблений. Коли його підносили на дзвіницю, то не вміли підняти великої ваги, а тому він обірвався й тріс. В инших людей такого інжиніра, що так невміло керував працями, що найменьше зганьбилиб, а в Росії навпаки, похвалили, що збудував такий великий дзвін, що й не піднесеш. Розбитий же мідяний черепок назвали „Царь Колокол" й показували своїм та чужинцям, як чудо російської техніки. Своїх він дивував, а чужинці саркастично усміхалися, дивлячись на вихвалювання свого невмітня.

Таке саме була і „Царь Пушка", що стояла на площі в Москві. Але ніколи вона не стріляла, а була гарним притулком для горобців та диких голубів. Висока, велика стояла дивуючи своїми розмірами московського лапотника та рівно-ж дивуючи чужинця глупотою заміру збудувати таке, що ні до чого не придатне.

І так, коли ближче придивитися до того кольоса, що вже давно охрещений „кольосом на глиняних ногах", то доведеться сконстатувати, що коли в ньому що було й є вартістним, то лише його ноги, а то все прогнило й розклалося так, що може бути лише погноєм для життя нових орґанімів, які вже дали буйні плоди та пнуться до дальшого росту.

—o—

Ця стаття навіяна тою траґедією, що сталася в Ню Йорку на Рузвельтовому летничому полі, коли загинуло два летуни: один Татарин, а другий Француз, що довірилися „ґенію русскаво" інжинера Сікорського, з Києва. Він збудував „великий, перший у світі на три мотори" аероплян, що мав „перший у світі" летіти до Парижа через океан і т. д. Було зроблено багато галасу, реклями, самохвальства всего „русскаво", хоч вже минають десятки років, як такі великі аеропляни щасливо собі літають по Европі і все трох-моторові. Але з цим „ґеніяльним" твором русскаво інжинера сталося те, що з „Царьколоколом", з „Царьпушкою" то що було. Він не піднявшись навіть з землі, згинув, поховавши в полумях дві молоді енерґійні повні віри людини.

Малесенький горбочок, чи вибоїна й відлетіло колесо: „не витримало великої ваги", як пояснюють фаховці, а особливо реклямісти „русскаво ґенія". Не горбочок, не вибоїна й не перегруз тут виною, а виною все теж „русское: авось, небось, да, как, нібудь", які всі „ґеніяльні" російські пляни обертають у прах.

Так творилася вся російська імперія, так творилася російська культура, техніка, штука і т. д. Зрештою той фалш привів до страшної катастрофи й розпаду держави. Не врятували й реклямісти. Чим далі, тим важча стає їх праця, бо чужинці перестали вірити на слово, а хотять впевнитися, що воно так. Тим вони викривають обманство реклямістів, які дійсно з „Матушкі Расеї" витворили якусь „маніякалію" в погоні за геґемонією над всім людством.

## ВИНАХІД УКРАЇНСЬКОГО ПРОФЕСОРА.

Українська радянська преса повідомляє про ориґінальний винахід фізика університету в Києві, проф. д-ра Ґольдмана. Він винайшов апарат, який висилає филі на величезні простори з такою силою, що все від них негайно гине. Ця незвичайна машинерія має бути збудована коштом українського радянського правительства, яке незвичайно живо інтересується її конструкцією і можливістю її примінення в майбутній війні.

# ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА.

Оден з діяльнійших відділових секретарів запитує в справі нових родів обезпечення, а саме табельок поміщених в статуті на сторонах 62—64 і 78—80-ої, питаючи, як се розуміти, що першого року членства є висші цифри а слідуючих літ є менчі. Чи так мають члени платити?

Відповідь на се питанне повинна бути інтересною всім відділовим урядникам і членам У. Н. Союза, а передовсім відділовим секретарям-орґанізаторам.

Статут є зложений не лиш для членів або відділових урядників, та головної канцелярії. Тому в статуті є справи, які дотичать всіх висше вимінених. І якраз висше згадані табельки, як і много більше справ відносяться до гол. канцелярії. Після тих власне табельок, головна канцелярія розділює членську вкладку на фонди перший рік відмінно від літ наступаючих помимо того, що членські вкладки є всегда однакові, так першого року членства як і наступаючих літ. На тих отже табельках поміщених в статуті опираються обчислення фондів головної канцелярії, а не обчисленнє вкладок, які мають секретарі від членів побирати.

Висоту членських вкладок, які ніколи не зміняються, подають инші табельки, котрими можуть послугуватися секретарі. Ті табельки є відповідно розкинені після розділів і параґрафів статута, а також для ліпшої орієнтації, є вони зібрані, і яснійше подані в осібній книжці, званій книгою членських вкладок і вартісних зворотів, яка накладом великої праці і коштів була вислана кождому відділови даром. Є вона отже власностю відділу, тому секретарі уступаючи з уряду, повинні її передавати свому наслідником. Коли відділ згубить сю книжку, то може нову набути з головної канцелярії, коштом одного доляра. Так само, коли відділ хоче мати таких книжок більше як одну.

Секретар відділу повинен всегда мати при собі книжку членських вкладок і вартісних зворотів, щоби міг в кождий час поінформувати інтересованих, так при висоту вкладок в кождім роді обезпечення, як і про вартісні звороти, належні членам в кождім роді обезпечення, які то звороти збільшаються з часом членства і в книжці є виказані в табелях обчислених на 20 наступаючих літ. Кождий вік має свою осібну табелю в кождім роді обезпечення, а ціла та книга зладжена так, як се мають всі асекураційні підприємства для своїх аґентів.

І. Каштанюк, гол. рек. секр.

## ЗМІНА НАЗВ МІСТ НА УКРАЇНІ.

Як в Московщині так і на Україні большевики, прийшовши до влади, дали цілому рядови міст нові назви. Щодо України то перемінено такі назви міст та місточок:

Артемовск замісць Бахмут. Зміну назви зробили на честь забитого Москаля, комісаря Артема.

Верноленінск замісць Миколаїв. Заміна назви — в честь Леніна.

Зіновєвск замісць Єлисавет. Зміна на честь відомого комісара Зіновєва (Апфельбавма).

Красноград замісць Костянтиноград.

Краснодар замісць Катеринодар.

Первомайск замісць Ольвіополь.

Сталіно замісць Юзовки. Зміна в честь комісаря Сталіна.

# ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

## ГЕЙ, ПРОБУДІМСЯ, ОТЦІ, БО ОСТАНЕМО ПАСТИРЯМИ БЕЗ СТАДА!

(Четвертий голос з кругів укр. кат. духовенства).

Вже майже третий місяць минає, як наш український загал почав на сторінках української часописи „Свобода" боронити наші національні святощі, наших національних ґеніїв та наш нарід і укр. кат. церкву від конкордату, рутенства і других польських благодатей, які нам насилає владика Богачевський та його помішник, редактор „Америки" др. Назарук.

Придивляючись тому всьому, добачую в тім в першу чергу занепад і цілковиту руїну укр. кат. церкви в Америці. Тому то мені, як священикови, не стає вже терпцю, щоби не відізватись і не висказати, що нас всіх болить і що ми маємо робити, аби з тої страшної халепи і матні якo тако вийти.

Теперішна борба, яку так дуже заострила зідливо-напастлива політика д-ра Назарука, який поважився ніби в обороні католицизму накинутись на найбільшого нашого борця за волю України, — котрий під плащем тої самої оборони напав мокрим рядном на наші найдорожші національні святощі, продовжується і буде цілком певно продовжуватися дальше. Але який вийде з того вислід і результат, над тим то хочу бодай на хвилину застановити шановних читачів „Свободи", а передовсім наших священиків.

Кождий з нас, отців, чує в своїм серцю і бачить, хотьби як замикав собі очи, що, коли боротьба буде продовжатися далі, коли не знайдеться доконче якогось способу і то як найскорше, щоби тоту борбу застановити, дійде до того, що або священство буде змушене стати з народом проти епископа, або ставши в обороні його, згрупувавшися коло него, буде змушене стати до борби проти народу. Якіж з того наслідки? Їх легко добачити. В першім случаю мусить священство зірвати фактично з епископом, а в другім знова случаю ціле священство дуже легко може знайтися в позиції якo пастирі без овець. І як бачимо — одно не добре і друге не ліпше. І в однім і в другім случаю руїна для нашої церкви. А воно до того йде і мусить прийти, наколи не знайдеться способу, себто середника, при помочи котрого можна би дійти до якогось конкретного порозуміння.

Мені, якo священикови українському, мила церква, але не менше цінна її голова, керманич, себто владика, але й дорогим для мене є мій нарід, з котрого я вийшов і для добра котрого доводиться мені працювати. Після моеї гадки, кождий з нас священиків то само відчуває, над тим всім боліє і з цілого серця бажає, щоби зло було направлене.

В многих статтях і дописах, які читали ми на сторінках „Свободи", винується безпосередно владику і редактора „Америки" д-ра Назарука. А я думаю, що львину часть вини треба приписати совітникам, дорадчому тілу епископа, що становить раду консисторіяльну. Чому? — скаже неоден. Тому, що, або політика епископа добра, або політика його зла. Коли добра, то перші совітники повинні би відозватись в його обороні, повинні пояснити загалови, що владика стоїть на засаді добрій, що він є щирим Українцем, що він хоче добра для нашої церкви і народу. До того часу я не бачив, щоби бодай один з них хоч пальцем рушив в його обороні. Противно, при стрічі з одним, другим, третим бачу, що кождий здвигає раменами, кождий ганить і боліє над становископ, яке займає епископ серед теперішних часів, кождий виражається, що владика зле поступає, бо через такий стан, допроваджує церкву до цілко-

витого упадку, а нарід до розбиття. Коли отже члени совіта так задивляються на хід справи, то значить, що вони в серці не годяться з політикою епископа. А коли не годяться, бо уважають її за злу, то чому ж не покажуть сего на ділі?

Тут мусимо собі раз всі сказати правду в очи. Або члени консисторії, себто совітники, хотять добра нашій церкві і народови, отже повинні звернути увагу владиці, повинні своїм рішучим виступом старатися його спонукати до зміни режиму, якого держиться, або вони суть лише тими манекінами, чи так сказатиб сліпим параваном, поза котрим епископ ховаючися, хоче перевести свої тайні, нам невідомі пляни, котрі суть сліпим оруддєм його волі і прикабу, а тоді і на них спадає велика частина відвічальности за ті овочі і результати, які вже днесь приходиться намацально добачати.

Так дальше йти не може. Крайна вже пора з таким вижидуванием скінчити. Ви, Впр. Отці Совітники, що є членами тіла дорадчого епископа, станьте раз на ясній дорозі! Не схлібляйте і мовчанкою не збувайте тих ексцесів, якими владика спричинює хаос в народному і церковному життю. Яко члени українського народа, котрий дає вам хліб і спромогу до життя на чужині, зверніть увагу владиці, аби він завернув з тої дороги, аби в політиці національній він не глядів короткозоро, але аби справді був тим світилом, на який цілий загал глядів би з пошаною. Сеж ваш святий обовязок, на то ви там і покликані — а коли вас владика не хоче послухати, зрезигнуйте і скажіть ясно й отверто: „Владико, Ви нас покликали, щоби ми Вам памагали в Вашій тяжкій праці чи радою, чи добрим словом, чи роботою. Ви знаєте, що нам на добрі церкви і народу залежить. Ви видите, до чого доводить Ваша впертість і короткозорість. Ви не хочете нашої ради слухати, тож ми вам не потрібні; рядіть собі самі, а ми руки обмиваємо, щоби, коли Вас буде судити історія нашої церкви і народу, на нас той суд не впав!" — такий рішучий виступ чейже зрефлектує владику; він може отямитися і змінитися і прийде всьо до доброго.

Треба Вам знати, Отці Совітники, що ніхто инший, тільки Ви з владикою творите той фундамент, котрий на добре захолибався.

Щоби той фундамент скріпити, щоби його оцементувати, для нас всіх є конечний зізд священиків. І той зізд повинен бути невідкличним. — Чим скорше він відбудеться, тим ліпше. На зізді виринуть ріжні гадки, вони сконцентруються до певних цілющих рішень, а тоді і владика, котрий вже певно і днесь бачить, що ґрунт під ним майже обвалений, отворить очи, пізнає, що він не є совершенний, а очунявши, змінить свою фалшиву політику, до котрої непотрібно вмішався. Той зізд повинен вийти від совітників; рада прибічна владики повинна той зізд скликати. Коли того не зробите Вп. о. Совітники, нарід наш Вас колись страшно осудить, бо узнає Вас, що ви були трусами, що ради хліба і гонорів схлібляли фальшивій політиці епископській, що Ви самі задля свого егоїзму і трусівства нашу церкву до руїни допровадили.

Маючи перед очима то невідрадне положенє, я відзиваюся на кінці до Тебе український народе:

Українці! Сини нашої поневоленої неньки України, котрим залежить, щоби бода й колись вільна, независима Україна, чуваїте над тим лихом, яке тепер нас навістило, спонукайте своїх священиків, а особливо тих, що є совітниками при епископі, щоби вони стали на ясній дорозі, або з Вами або против Вас, а коли Ви се зробите, тоді пробудяться і слабодухи, бо і в них щире українське серце тільки може хвилево трошки приспане; а коли всі пробудяться і зберуться на наради, каждий вискаже, що нас болить і якого ліку нам треба, і ми всі, подавши собі руки, поєднаємося в нашій церковній і національній політиці і виглинемо вже раз на чисту воду.

Це, на мою думку, одинокий вихід для того, щоби в як найскоршому часі було можна привернути лад і порядок, гармонію і взаїмне довіре. Щоби було можна продовжати далі спокійно нашу працю в Америці, поширювати наші організації і збирати жертви на поміч, на боротьбу о здобуття державної самостійности для наших братів у старім краю.

**Священик.**

## ЯК ЗАДИВЛЯЄТЬСЯ НАРІД НА ТЕПЕРІШНУ БОРОТЬБУ.

Ми, члени тов. Запорожська Січ, від. 155. У. Н. С. в Перт Амбою, Н. Дж., яких є в нашім товаристві 219 членів дорослих і 208 дітей і які всі до одного належимо до укр. кат. церкви в Перт Амбою, зібрані на місячних зборах дня 10. вересня, ухвалили по переведених нарадах слідуюче:

1) Заявляємо одноголосно з повним задоволеннєм і радістю, що вповні годимося з тим політичним і національним напрямом, що його заступає наш орган „Свобода".

2) Висказуємо своє негодованне тим, що важилися нарушити память нашого національного генія Івана Франка, який ціле своє життє посвятив на боротьбу за добро українського народа.

3) Не узнаємо і не будемо узнавати для нашого народа ніякої иншої назви кромі: Україна, Українець і український. Супроти того противимося тому, щоби наші парохіяльні уряди вживали в метриках назви „Рутенієн", бо з того виходить баламуцтво, а наші діти як доростуть, то навіть не будуть знати, як себе властиво записувати. Домагаємося рівнож і того, щоби наша дієцезія була перемінена з рутенської на українську і то по назві і душі.

4) Противимося тому, щоби заводити примусовий целібат між духовенством, бо це нарушує права нашої церкви, а далі ще й тому, що й без того є вже досить неморальности між священством.

5) Не узнаємо і протестуємо проти польсько-римського конкордату.

6) Взиваємо весь український загал в Америці, щоби так далі як досі ставився спокійно і з розвагою до того важкого положення, в яке нас впакував епископ і його дорадники. Коли не привернуть порядку ті, що той порядок заколотили, наш нарід знайде свій власний спосіб для злагоди ще й того лиха.

За Уряд Тов. Запорожська Січ: **Йосиф Голеньовський**, предсідатель; **Іван Ваверчак**, касієр; **Дмитро Федчишин**, секретар; всі з Перт Амбою, Н. Дж.

## В НАРІД І З НАРОДОМ.

Як дякоучитель сходжуся день в день з нашими людьми. Чую і знаю добре, що кипить в їх серцю. І бачу те велике лихо, якого накоїли епископ Богачевський і „Америка" зі своїм редактором д-ром Назаруком. Тому як той, якому дорогий нарід і дорога церква, апелюю до нашого священства, щоби хоч воно опамяталося ще поки час і зарадило руїні церкви. Одинокий вихід з тої катастрофи бачу в тім, щоби скликати в Америці синод, бо тільки такий поважний збір зможе щось тому лихови зарадити. Заразом треба нашому духовенству вийти з мишачої діри. Ви, Отці Духовні, самі знаєте добре, що тепер діється між народом. Ви мусите тепер стати перед тим народом і сказати свою думку. Були в нас Маркіяни Шашкевичі, Танячкевичі, які вміли постояти за народом навіть проти бажань св. Юра, проти митрополитів і кардиналів; повинні знайтися і тепер священики, що будуть мати відвагу не тільки лихо бачити, але й знайдуть спосіб те лихо направити.

**Дякоучитель.**

### Розсіяний.

До чорта, я замісць тенісових мячиків узяв сітку з бараболями! Та мабуть моя жінка не зварить на обід тенісових мячиків замісць бараболь.

## ПОЛЬОНІЗАЦІЙНІ ЗАТІЇ ЛАТИНСЬКОГО ДУХОВЕНСТВА І ГІДНИЙ ВІДПІР УКРАЇНЦІВ.

На захід від Сяну лежить місточко Порохник. Розложилося воно в долинах, над якими є малесенькі горбки, відки в часі сльотливих днів спливає у місточко вода, що наробила великих спустошень. Мешканці Порохника — в більшости Поляки, з великим костелом і трома священиками до душпастирської обслуги. Українців, а радше греко-католиків у самому Порохнику мало, але розсіяні по довколишніх селах, представляють поважне число, якому душевні потреби заспокоює один наш священик, тепер в особі о. каноніка Кобрина. Є тут наша одна церква матірня, а три дочерні по селах. Розговірна мова наших Українців у Порохнику — польська мова. Тому, що населення містечка обох обрядів говорить виключно мовою польською, під оглядом національним жиють собі Українці й Поляки в згоді і представляють мовби одну родину, що з того самого Бога по своїх церквах хвалить в ріжний спосіб. Українці імпонують Полякам у церкві прекрасним співом, що завдяки добре вишколеним голосам і при енергічному веденні хору стягає сотки Поляків що неділі і свята до церкви. Величава українська церква, окружена страстними фігурами, стягає тисячі людей обох народностей, що сходяться сюди на тридневний відпуст у честь Успення Прч. Богоматери.

Українці й Поляки жили тут без тертя, зберігаючи в серцях свою народність і обряд, як би не польські священики, що у відношенні три до одного нашого впускають між нарід отрую незгоди, непорозумінь та національних інтриг. Не мав я нагоди ще ніколи душпастирювати з латинськими священиками в тій самій місцевости, а черес те я не мав поняття, що католик-душпастир може так легкодушно ломити канонічне право й конкордию і то священик, що сьогодня має претенсії перед цілим світом кричати як одинокий „католіцісімус" — коштом чести собрата по Христі, що під тим оглядом стоїть на високому щаблі чесноти, праведности й душпастирської ревности. Се ті, що під оглядом церковної карности замикають свої очі перед Римом, а про нас світови голосять, що ми нездисциплиновані. Коли сьогодня український душпастир у Порохнику дрожить над обрядовим станом своїх душ і береже їх під своїми крилами мов квочка курята перед яструбом, перед латинським священиком, то де є заповідь Божа про любов і пошану латинського священства супроти українського? Коли сьогодня на Холмщині латинські священики правлять Служби Божі в чужих церквах і ніяких викидів совісти не мають, що неправно до божих цілей чужу власність набули і її панами стали, а самі голосять заповідь божу: „Не кради", то щож тут говорити про річи чисто адміністраційного характеру? Тут і українському священикови належалоб так хитро й підступно ділати, як ділають вони, та нашому наскрізь чесному священикови не випадає плямити високого українського роду серед польського океану. Неправне хрещення українських дітей латинським священиком, що робить з того польську квестію, насильне перетягання українських дітей на польську науку релігії, вмішування підступно в душпастирські функції Українців — отсе ті благодати, якими українських священиків обдаровує латинський клир по містах. Тому й не диво, що й душпастир Порохника, всіми поважаний, тактовний, повний розваги чоловік, хоч молодий, а посивів з журі, а ця жура і геройське старання про парохію як українську твердиню викликує навіть у багатьох латинників належне йому глибоке поважання. Тому велика честь належиться Українцям Порохника, що далеко на заході між чужинцями вміють гідно пошанувати й любити свій обряд і народність. Вони, хоч сьогодня рідну мову майже затратили, мають іще церкву й обряд, через що лучаться з тим великим і славним, а тепер поневоленим українським народом. Побажатиб, щоб усі села на пограничу стали таким самим сильним опором проти польського впливу зі своїми ідейними священиками-народовцями, а тоді певно всі Українці на заході стануть китайським муром проти польонізаційних замірів своїх сусідів.

**Свящ. М. Г.**

### Обережність.

Наречений вийшов із нареченою на прохід. Нараз каже він:
— Чи ти хотіла би мати чоловіка з одним оком?
— Ні, за ніщо в світі! — відповіла вона з переляком.
— Коли так, то дай я несиму твою парасольку.

**Фотограф:** А тепер, ласкава пані, прошу зробити приємну міну.

**Чоловік:** Ради Бога, Олено, не роби цього, бо ніхто не пізнає тебе.

### НЮ ЙОРК, Н. Й.

„Союз Українських Народних Товариств міста Ню Йорку прохає українські національні товариства повздержатися від якихнебудь підприємств в день 7. падолиста с. р., якій то день „Союз Українських Народних Товариств міста Ню Йорку" призначив на відсвятковання Проголошення Державности Української Народної Західної Республики.

За „Союз Українських Народних Товариств міста Ню Йорку".

**І. Марусевич**, секретар.



ІВАН ФРАНКО.

# ЛОВИ СЕГО СВІТА

(Переклад з церковно-славянської мови).

І взявши його діявол на дуже високу гору, і показав йому всі царства світа і славу їх. І мовив йому: „Все те дам тобі, коли впадеш і поклонишся мені." Тоді промовив Ісус: „Іди геть від мене, Сатано, бо написано: Господу Богу твойому поклонишся і йому одному служити меш." (Евангеліє по Матвеєви гл. 4).

**Мандрівець мовить до діявола:**

Так отсе, сину геенський, коли сталася побіда над твоїми покусами від Христа Спасителя, і його смертю твоє лукаве царство сего світа до тла обнажено і покорено через віру і хрещенне в Імя Отця і Сина і святого Духа для всього світа, запитаю тебе: як будеш будувати те гніздо світолюбія між вірними і хрещеними і фундувати основи поганської невірі?

**Діявол мовить:**

Сталася побіда від Христа над моїм царством, — признаю. Але зоміж хрещених в імя його т. зв. християн мало, і то ще за свіжої памяти по його вознесенню на небеса якась частина, розігріта тою теплотою віри, десь-не-десь у християнськім роді користувалася тою побідою. А сьогоднішнього віку християни, се тільки так зване християнство, що впало в яму старої невіри, і однаковим способом з нехрещеними поганами любить світ і царство моє і бажає насититися його роскоші, і ще більше від поган підлягає тілесним пристрастям свавільного і нечистого поводження всім своїм лихим життєм. А що запитуєш, як мені по Христовій побіді турбуватися тим, аби довести християнство до замилування сего світа, про се й питати не треба. Тими самими хитрощами, повабами, мріями й насолодами блиску та красоти сього світа, як і перед приходом Христовим. Бо Христос дав тільки образ тим, що хотіли би побороти світ, показав, навчив і сам собою дав приклад. Але покуси не знівечив. А вчинив свобідним, щоб вільна воля чоловіка в тих покусах, боротьбі і пробі віку сего теперішнього гартувалася, чистилася і прояснювалася для вічного життя. Та бачу, мало їх збирається і заходить на той тісний гостинець, що хотілиб і любилиб ходити ним. Усі впали і поклонилися славі царства, красоті і любві сего віку теперішнього, що стоїть під моєю владою. Від найчільніщих і до остатніх, від так званих духовних і до простих, від властий і до підручних, усі полюбили ту мрію, блиск і ріжнобарвність красоти царства мойого світового, яку я розкрив і показав Христови на горі, і всі нинішнього віку до того мойого царства розум, думи сердечні і всю силу тілесну привязали, приліпили і присвоїли так міцно, що тілько смерть від Бога послана може розлучити їх від того замилування до мойого царства, і ніщо инше. Говорю і показую те, що й Христу говорив і показував: „Хто чого бажає від мене, світодержця, впадь і поклонися мені, і все тобі дам".

**Мандрівець мовить:**

Щож ти даси мені, діяволе? Іменуй, нехай знаю наперед!

**Діявол мовить:**

Дам милости нинішнього віку, славу, роскіш і богацтво. Хочеш бути зверхником, так званим духовним — від мене жадай і мені догоди, а Бога занедбай, бо він не дуже щедрий на такі гідности, а я дам тобі швидко. Коли хочеш епископом бути — упадь і поклонися мені, я тобі дам; коли хочеш архиепископом бути — упадь і поклонися мені, я тобі дам. Коли хочеш кардиналом бути — упадь і поклонися мені, я тобі дам. Коли хочеш папою бути — упадь і поклонися мені, я тобі дам. І всі ви, що бажаєте всяких инших найріжніцших зверхництв, пробоств, парафій і наданнє не таких щедрих і богатих — упадьте і поклоніться мені, я вам дам. І до вас, що прагнете світської власти і земного титулу мойого царства, теж саме говорю: „Коли впадете і поклонитеся мені, подам вам усе те бажане вами. Коли хочеш бути воєнним, підкоморієм або суддею, — упадь і поклонися мені, я тобі дам. Коли хочеш старостою бути — упадь і поклонися мені, я тобі дам. Коли хочеш воєводою бути — упадь і поклонишся мені, я тобі дам. І коли хочеш гетьманом і канцлером бути — обіщаєш мені на жертву до вічної геенни, то дам тобі навіть королівство". І всім иншим меншим достойникам та зверхникам те саме говорю: „Коли впадете і поклонитеся мені, то якого бажаєте земного та дочасного добра, я дам вам". Також і до вас простих і неславних у мойому царстві мовлю: „Коли впадете і поклонитеся мені, знайду і на вашу міру і простоту, чим вас обогатити і опутати порохами мого світа. Коли хочеш бути ідолопоклонником, се єсть грошолюбцем і лихварем, я зроблю тебе митником, купцем або коршмарем, тим привяжу твою волю і бажанє, щоб ти забавлявся, доки не здохнеш, прикую до самого виходу, щоб ти ані помислом не подумав відірватися від лихварства. Коли хочеш бути штукарем, майстром, ремісником рукодільним і перейти инших промислом, яким би ти міг і серед сусід прославитися і гроші зібрати — упадь і поклонися мені, я тебе умудрю, наостро, і думку твою доведу до досконалости, якої бажаєш. А коли хочеш насититися похоти тілесної, назватися господарем дому, ліса і шмата землі — упадь і поклонися мені і я сповню твою волю: приведу тобі жінку, дам хату, дарую землю, навішу тобі на шию те ярмо і закопаю твою думку в нужді, неволі, журбі, тривозі, старанню, смутку і ненастанім промислі. Зроблю тебе сторожем, слугою, невольником і вязнем жінки, і всі твої помисли привяжу до жіночих соромних забаганок. Тільки пошукай, пожадай і мені поклонися, а все я дам тобі.

**Мандрівець відповідає:**

Знаю, діяволе, що ти даси мені все те сказане, коли поклонюся тобі. Та я піду шукати і в зеркалі Христової науки додивлятися, чи ті твої дари будуть на пожиток, чи на вічну загибіль; чи вийдуть на славу чи на вічну нечесть; чи довго, чи може лиш малий час подержаться в руках, а потім у купі з дорученим знагла погибнуть і пощезають?

Даси мені, діяволе, бути папою, кардиналом, архиепископом, епископом, чи яким иншим порфіроносцем духовного стану. Та якаж користь із сего дару, коли сю гідність прийму від тебе, діявола, от гордість скиненого з неба, а не від небесного Бога, який звичайно дарує такі зверхности духовного стану тільки дуже заслуженим і просвіченим Духом святим, а не тим, що як стеклі пси бігають і шукають, де би винюхати і зловити духовний стан або його маєтки? Якаж користь із того дару, коли б я сам і від тебе, діявола, того жадав і шукав, а не Бог небесний мене на ту гідність покликав і вибрав? Якаж користь із тої духовної гідности, коли я мав би гірш поганця провадити злє й нечисте життє і валятися в брудоті черевної неситости та роскошування? Якаж користь із того священства, коли я мав би не знати навіть імени святости і товаришувати з іновірцями путем мудровання та способом життя? Якаж користь із тої власти пастирської, коли з мене мав би бути раб, невільник і вічний вязень гріха, який за те мусів би відійти у вічну геенну? Якаж користь із сеї дочасної слави, коли за неї жде вічний сором? Якаж користь із тої малої роскоші, коли за неї маю в огні вічно пектися і смажитися? Якаж користь із тих сел, маєтків і великого богацтва, коли лиш один і голий без усего того сидіти-му в пеклі? Тим то знай се, діяволе, що я попівського стану і зверхництва, від найвисшого аж до найнизшого ступня, від тебе дарованого не бажаю, і тобі поклонитися не хочу. Господу Богу єдиному молюся і Йому єдиному помолюся і послужу. Геть від мене, Сатано!

Даси мені, діяволе, бути королем, канцлером, гетьманом, воєводою, старостою, каштеляном чи якимбудь иншим достойником та зверхником світської власти твойого діявольського царства. Щож за користь із того твойого дару поганського начальства, коли я християнство втеряю і від вічного життя відпаду? Що за користь із того твойого титулу, коли я титул царства небесного погублю? Що за користь із того королівства, канцлерства або воєводства, коли я синівство Боже, безсмертний титул утрачу? Що за користь із твоєї короткочасової слави чи титулика, хвали гнилих та суєтних уст, коли я від вічної Божої слави буду відкинений, титулу помазанства Божого позбавлений, і від похвали ангельських уст відпаду? От тим то, діяволе, такої власти і титулу від тебе не жадаю, тобі поклонитися не хочу. Господу Богу єдиному поклонюся і Йому самому послужу. Геть від мене, Сатано!

Даси мені, діяволе, купцем і лихварем, митником і коршмарем бути, щоб тою лихвою і захланностю свій розум погубити і засліпити. Щож за користь із того твойого дару, коли світла правди, науки слова Божого бачити не зможу і коштувати Його солодощів не вдостоюся? От тим то знай собі, діяволе, що від тебе того ідолопоклонного титулу і забави життя мойого в нім не потребую і тобі не поклонюся. Господу Богу єдиному послужу. Геть від мене, Сатано!

Даси мені, діяволе, ремісником зручним і славним бути, славнійшим, зручнійшим і шановнійшим від моїх сусідів. Даси мені те, що я гроший назбираю, фільварків накуплю, свій дім прикрашу. Щож за користь із тих твоїх хитрих дарів, коли відвикну від Ісусової простоти? Що за користь із сусідської слави та чести, коли в ряді пророків, патріярхів, апостолів, мучеників і угодників Божих слави мати не буду? Що за користь із многих фільварків і оздобного дому, коли красних дворів вишнього Єрусалима не побачу і ні в одній їх куточку місця знайти не сподоблюся? Оттим то я від тебе, діяволе, тої майстерії і слави і чести не потребую, гроші збивати, фільварки і доми скупувати не хочу, і тобі не поклонюся. Господу Богу одному поклонюся і Йому самому послужу. Геть від мене, Сатано!

Даси мені, діяволе, вбогому і неславному чоловікови, втіху і похіть тілесну, даси мені жінку, хатину і земельку, смуток і біду, щоб я закопав свій розум у тій забаві і турботі і старанню про дім і землю й жінку. Щож за користь із тої втіхи і похоти тілесної, коли Утішителя Духа в тім своїм сердечнім мешканню витати ніколи не вдостоюся? Що за користь із тої жінки, коли ніколи не зможу бачити жениха Христа, який би прийшов до моєї сердечної ложниці спочити й заспокоїтися? Що за користь із тої хатини, коли в палаті небесного міста Єрусалима сидіти не буду? Щоб за користь із тої малої земельки і ґрунтика, коли сторичної заплати, обіцяної Христом у царстві небеснім за покиненнє дібр сего світа, не одержу, і життя вічного спадкоємцем і дідичем бути не зможу? Оттим то знай собі, діяволе, що я від тебе жінки, дому і землі дочасної не бажаю і тобі поклонитися не хочу. Господу Богу одному поклонюся і Йому одному послужу сьогодня і весь час життя мойого і на віки вічні, амінь. Геть від мене, Сатано, щезни і пропадай сам і з царством своїм ошуканським!

# ПЕРЕСЛІДУВАННЯ УКРАЇНЦІВ ГР.-КАТОЛ. У ЮГОСЛАВІЇ.

Ще в початках двацятого століття переселилося чимало українських селян до Босни. З часом дістали вони там і свойого пароха. Після світової війни, як Босна й Герцеґовина дісталися Югославії, стало їх положення дуже незавидне. Православні Серби в своїй нетерпимости до католицької віри переслідують їх, де можуть і як можуть, щоб тільки змусити їх до переходу на православе. Свідчить про це інтерпеляція католицького посла Франя Смодея в скупштині до міністра освіти Міші Тріфуновича, внесена 10. лютого ц. р. В цій інтерпеляції говориться:

Начальник округа Струміца приказав громаді Струміца покликати на переслухання 21 греко-католицьких родин і сповістив їх, що до 15-го лютого мусять виселитися зі Струміци на Овче поле і Єжове поле. Ці греко-католики мають у Струміці парохію, настановлену ще 1913 року. Як я знаю, то мирні люде, котрі жиють у повній любови і взаємности з рідною братією православної віри й є вповні певні горожане своєї держави. Лише урядові особи гонять цих мирних людей з чистої релігійної нетолеранції й уживають для цієї цили якоїнебудь денунціяції, що греко-католики македонствують. Це ствердження зовсім безосновне й проста видумка, просте ошуканство, під яким криється релігійна нетерпимість. Доказом на те є факт, що урядові представники православного віроісповідання аґітували серед поодиноких людей, які вийшли з переслухання, чекаючи на них перед будинком, щоби пристали до православної церкви та що їм тоді ґарантують, що можуть остатися в Струміці.

Другий факт: один греко-католицький парубок хотів звінчатися з православною дівчиною, котра мала громадську посвідку, що свобідна й 4. лютого йшли задля того на протокол до греко-кат. пароха Струміци Атанасія Івановича. Зараз на другий день після того дівчину пірвали, а парубка покарали карою 190 динарів. Коли так парубка примусили морально зявити, що годиться звінчатись в православній церкві, негайно випустили дівчину на волю.

Таке поступовання власти не є згідне з законом і противиться релігійній толеранції й потрібнїй любові між вірними ріжних віроісповідань.

### Ввічливий зять.

Теща: На другий тиждень мати-му вже свій власний телефон вдома.

Зять: О, то дуже гарно! Могти-мете телефоном розмовляти з вашою дочкою тай не трудитися до нас!



# ПРАГА ЧИ ХАРКІВ?

Ліва українська преса Підкарпаття, а вкінці навіть і попівська „Русская Земля" підняли в послідний час рішучий протест проти чехізації Підкарпатської України та проти грабежі українського населення чеською буржуазією та урядниками.

Буржуазна чеська преса почала закидувати Українцям, що вони роблять це на „розказ з Харкова". Відповідь Українців на цей закид слідуюча: Раньше називала чеська буржуазія всякі спроби оборони українського населення від чеської буржуазії роботою Москви, а тепер вже Харків.

Чому? Тому, що Харків дійсно не Прага, він є осередком сорок міліонового українського народа та столицею вільної Радянської України. Частиною українського народу є і підкарпатські Українці, но вони стогнуть під „баканчом" ненаситної чеської буржуазії. Боротьба за школу, за самоозначення, проти чехізації, є дійсно боротьбою за „Харків".

Підкарпатські робітничі і селянські маси приймають з гордістю цей закид, бо Прага в їх очах є тільки осередком грабіжу та тих нових людий, що приходять до нас з порожними куфриками, щоби потім ваґонами вивозити награблене добро. „Харків" є осередком нашої культури, Харків показує нам дорогу до освободження.

### Психольоґ.

Батько: Той чоловік мені не подобається. Мусить бути страшний ідіот.

Дочка: Алеж, батечку, як можете говорити щось такого! Він власне освідчився мені!...

Батько: А бачиш, що я вмію пізнати людину вже зі зверхнього вигляду!

—o—

Василь Осухівський.

# КОЛОМИЙКА.

Як же мені не гуляти,
Як гулять умію —
Як же мені не співати
За ту Коломию.

Ой почув я в ніч темненьку
Як когут запіяв,
Ой згадав я край рідненький,
Сльозами посіяв.

Ой поїду на Вкраїну,
Найкращого краю,
Серед рідних коломийку
Там я заспіваю.

Заспіваю коломийки,
Завдам ляхам злости,
Перевернуться у гробі
Косцюшкові кости.

Ой вийду я на горбочок,
Намішу болота,
Буду ляхів виробляти,
Сушить коло плота.

А як будуть висушені,
Зачну продавати,
Як не стануть купувати,
Буду викидати.

Їджте, свині та собаки,
Як не хочуть люди,
Оттак завше було з вами,
Так і далі буде.

Біжи, біжи, Черемоше,
Із гір у долину,
Заспівай ми коломийку,
Може я спочину.

У товаристві два хвальки хочуть перевисшити один одного своїми здобутками.

— Як я недавно подорожував по Індії, — хвалиться один — то я відкрив там племя великанів. Були вони такі великі, що коли я хотів торкнутися голови такого чоловіка, він мусів приклякнути.

— Це ще ніщо! — хвалиться другий. — В центральній Африці подибав я муринів такої темної краски, що треба аж було світити сірник, щоби їх побачити!

—o—

# ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

**Пок. Осип Гриневич,** проф. III. учит. сем. у Львові, ур. 1866 р., член ріжних українських товариств, заслужив собі тривку память як педаґоґ, громадянин і людина. За час сороклітньої праці, зразу в школі вправ утракв. учит. семинарі, відтак у III. семинарії, він серед чимраз тяжших умов віддавав усі свої сили українській школі. Через руки Покійного пиресунулися цілі ряди людей, з яких багато заняло видні місця в суспільности й народі. Кожна бідність, неспромога находили в Покійному живий відгомін, тож неодин селянський ученик-злидар міг покінчити студії та вийти в люде завдяки його пораді й помочі. Покійний вчив від р. 1898 аж до атентату Січинського в дівочій семинарії Стшалковської і тішився там симпатією як учительського збору, так і молоді задля своєї вдачі, сумлінности й такту. Довгі роки, як член кваліфікаційної комісії для львівського округа, допомагав, наскільки міг, рідному учительству, чуйний на кождий голос потреби, щасливий, коли був свідком успіхів. Як член цеї комісії Покійний добре записаний в памяти українського учительського загалу. Воно відчуе проґалину там, де било це прихильне для нього серце. Покійний Гриневич до останніх хвиль цікавився всім, що торкається життя народу й жалів, що не дiжде вже ліпшої його долі. Зійшов у могилу з питомим собі душевним спокоєм, у почутті добре сповненого обовязку, дня 11. червня ц. р. Виразом пошани й любови, якою тішився Покійний, був великий здвиг молоді, широких кругів учительства й инших верств українського громадянства, які відвели Його на місце вічного спокою. Осиротив жінку, відому письменницю, синів д-ра Володимира (суддю), Ярослава, абс. прав. і доньку Дарію, студ. філь. — Земля пером доброму Учителеві, Товаришеві, Громадянинові!



АРКАДІЙ АВЕРЧЕНКО.

# СПАСИТЕЛЬ РОСІЇ

Яких шість стацій від Калиткина спитав я подорожного, що їхав разом зі мною:

— Чи ви знаєте місто Калиткино? Є там може що таке, що варта оглянути? Памятники, музеї, гарні краєвиди?

— Докладно не можу вам сказати — відповідає мій сусід після короткої надуми. — Здається, там нема ані музеїв ані памятників. Знаю лише, що там живе визначний горожанин. Патріот!

— Патріот? Горожанин? Щоза горожанин? — Я не запамятав собі ні його назвища ані причини його слави. Знаю лише, що він славний чоловік.

Я був дуже цікавий і три стації від Калиткина звернувся я до иншого подорожного:

— Чи не знаєте ви, що то за славний горожанин живе в Калиткині?

— Знаю... Теоксит Іванович Барабанів.

— Так?! А чим він — позвольте спитатися — здобув собі таку славу?

— Докладно не можу сказати вам. Знаю лише, що той Барабанів не є звичайною людиною. Він славний і поза містом Калиткином!

Одна стація перед Калиткином я звернувся до третього подорожнього:

— Хто то такий Барабанів?

— Теоксит Іванович? Алеж пане, таж він спас Росію!

— То не можливо! Якжеж він вробив це?

— Докладно не знаю, знаю лише,...

Поїзд заточився і станув.

І ось я в містечку Калиткино, де живе загадочний, славний горожанин Барабанів — спаситель Росії.

Я вискочив із ваґона, сів на ізвощика та поїхав до найліпшого готелю того містечка. Той готель був рівночасно найгіршим, бо був одиноким в Калиткині.

Коли я вмився в кімнаті, прикликав я власника готелю й вельми цікавий спитався:

— Ви знаєте пане Барабанова?

— Ще й як!

— Чи то той, що вирятував Росію?

— А хтож би, як не він?

— Якжеж то він вирятував?

— Вирятував перед Німцями!

— Перед якими Німцями?

— Він вирятував нас перед війною з Німцями — щодо цього можете бути зовсім певні, щодо цього нема найменшого сумніву. Зрештою то знає ціле місто.

— Чимжеж він був тоді, як він вирятував Росію? Амбасадором чи що? Послом? Може був міністром або навіть королем котроїсь сусідньої держави?

— Барабанів? Він був тоді землеміром.

— То знамените. Дякую дуже.

*

Директор клюбу, до якого я зайшов, записував мене в якусь книжку, коли я дуже нетерпеливо питався.

— Хто є Барабанів?

— Барабанів? Спаситель Росії!

З цією барабанівською справою погодилися вже мабуть усі мешканці Калиткина. Тому всі без крихітки завиcти або неспокою говорили про нього.

Я відповів директорови:

— Він вирятував, то все в порядку. Я вже чув про те. Алеж як?

— Як? Він перешкодив війні Німеччини й Росії. Саме тоді булаби війна для Росії погубною... Незнаю, чи бодай крихітка з неї осталася би!

— Щож він зробив задля того?

— Що він зробив? Він задля того не зробив нічого. Він власне не зробив щось такого — що колиб було сталося — безсумніву викликало було би грізну війну з Німеччиною.

Отже ви навіть не знаєте, чого то такого він не зробив, який то геройський вчинок він виконав? То дивне для мене!

Директор здвигнув раменами.

— Бо він сам дуже рідко говорить про те. Я чув про те лише від инших.

— Деж той Барабанів?

— Саме тепер є він у клюбі. Сидить у читальні та майже не виходить відтам. Безупину читає політичні вісти й студіює якісь історичні твори... Все читає про якійсь війни... Він надзви-чай-на людина...

Я не міг уже вдержати того й пішов до Барабанова.

Передімною сидів добродій, який вратував Росію — цю безмежну країну, якої одна ґубернія більша є від Франції й Еспанії разом!...

Я підійшов до його крісла й дріжучим із схвильовання голосом спитав:

— Ви пан Барабанів?

— Я Барабанів, — сказав славний землемір, відкладаючи книжку на бік. — Вітаю вас. Що бажаєте собі?

— Мене цікавить одно питання... — сказав я переступаючи зі запятка на запяток. — Прошу, як то ви вирятували Росію? Всі говорять про те, в цілому місті барабанять про те, але як то сталося, того ніхто докладно не вміє сказати....

Барабанів відложив книжку на бік і відповів тихо:

— Так, я вирятував Росію.

— Та... ви певно признаєте, що то є дуже дивне... що я дуже радо... ви маєте розумієте мене... хотів би знати подробиці...

— О, то довга історія... Коротко справа представляється так: Я зробив такий крок, що не допустив до кровавої війни між Німеччиною і Росією, саме тоді, як Росія військово зовсім не була приготована та потерпіла би була цілий ряд невдач, а це напевно спричинилоби руїну великого царства.

— А ви, щоби не допустити до того, зробили лише один крок? якийжеж то крок?! Що то за святий і ґеніяльний крок?

Землемір усміхнувся скромно:

— На перший погляд буде цей крок виглядати дуже просто: отже тому дванацять літ, пятого вересня, я не поїхав до Петербурга, хоч мав їхати. Не знаю, що мене здержувало, досить, що я не поїхав. Я міг їхати, навіть повинен був їхати, а таки не поїхав!

Я оглянувся. Яких двацять заслужених горожан міста Калиткина, які помало сходилися до читальні, поставали довкола нас і слухали уважно й набожно промови славного мужа.

— Ви не поїхали до Петербурга? — спитав я здивовано. — А що було би сталося, як би ви були поїхали?

— Що? Я вам скажу, що! Там живе мій зять Дудукаїв, — дуже цікава й запальчива людина... Власне до нього мав я їхати... А вам певно буде відомо, що саме тоді приїхав був до Петербурга наслідник німецького престола, щоби відвідати царя й пізнати Росію. Чи ви знаєте це?

Я аж горів з нетерплячки й відповів механічно:

— Я знаю. А що було дальше?

— Дальше? Дальше було би таке...: Як я вже сказав вам, мій зять є істеричний мудраґель і запальчивий що аж страх, крім того він короткозорий. Колиб я тоді поїхав був до Петербурга, він напевно взявби був мене, щоби побачити кронпринца. Самособою він — наслідком короткозорости — перетискався би через цілу товпу до кронпринца. А колиб поліція була побачила його впертість і як пхається, щоби бачити кронпринца то певно не позволила була би йому на те. Зновуж він дав би був котромусь поліцаєві поза вуха, а це самособою спричинило би сутичку, в якій — нічого не сподіваючись — найшовся би німецький наслідник престола. А цеж старе як світ, що в сутичці, ті що бються, не зважають ані на стан ані на почесть людини, тай легко можна було здогадатися — бо невинному попадається найбільше — в цій сутичці кронпринцови попалось би найбільше... Решти можна легко додуматися! Великий міжнародний конфліт счинився би, а що тоді міністром закордонних справ був незвичайно дурний, сварливий чоловік — ворог Німців — то ця афера була би приняла катастрофальний оборот для Росії!... Міністер був би втягнув Росію у погубну для неї війну тай не знаю...

Барабанів глянув сумно на всіх присутніх.

— ... тай не знаю, чи богато з нас, що є тут, ось тепер було би при життю...

— Славно Барабанів! — кричали присутні.

Барабанів поклонився скромно.

Приголомшений, я не знав, що маю думати про це. Я станув перед землеміром і глянув йому просто в очі.

— І це все зробили ви?

— Самособою. Бо подумайте лище... Колиб я був поїхав до Петербурга...

— До чорта! — кричав я. — Чим же докажете, що все сталося би так, колиб ви були поїхали?

Барабанів скулився.

— А чимжеж докажете, що це було би не сталося?

— Славно, Барабанів! — крикнув хтось із товпи.

Я бачив тепер виразно, що Барабанів жартує собі і з мене а також із усіх тут присутніх. Та як я міг здемаскувати його?

Я вже хотів відвернутися і забратися, але тут здержала мене чудова думка.

— Так... Самособою... Ви дійсно вирятували Росію... Та скажіть, що вас здержувало від того, щоби ви їхали до Петербурга? Чи то було лише прочуття? Або може що инше.

Барабанів не здогадувався, яку лапку наставляю я йому та відповів наівно:

— Почасти було то прочуття, але передовсім тому, що я від моєї матери з Київа не дістав грошей, на які ждав... Мати впала тоді під віз, утратила при цьому руку та лежала в шпиталі, тому не могла післати грошей

— Чекайте! — крикнув я тріюмфально. — То з того виходить, що то не ви вирятували Росію, лише я!

— Чому? — викликнули всі та прискочили до мене.

— Тому, що то власне я був той, під котрого віз упала його мати:..

— Припустім, що так... Ну і що з того? Що то має спільного з Росією? — сміявся Барабанів іронічно.

— Як то що спільного?! Самособою, бо колиб я не переїхав був вашої мами, вона вам прислала би була гроші, ви були би поїхали до Петербурга і там викликали би світовий скандал! Отже то зовсім ясне, що не ви, але я вирятував Росію, нашу велику, любу, прекрасну батьківщину!

— Позвольте, — крикнув із середини чоловік, до якого я прийшов був по інформації. — Позвольте лише: Тепер виходить так, що не він лише я вирятував Росію! Я хотів тоді їхати до Київа, але понехав це. А колиб я був поїхав, то він вашої мами напевно був би не переїхав... А я не поїхав з тої простої причини, що я танцював на весіллі дочки Бумаґіна...

Бумаґін був тут також. Коли він почув те, ударився в груди і сказав:

— З того виходить, що не ти вирятував Росію, лише я. Таж то моя дочка!

— Отже не ти, лише вона вирятувала! — крикнув хтось із заду.

— Не вона, лише молодий! Колиб він був не оженився...

— Чому молодий? Його тітка, по смерти...

Счинився страшний галас, метушня.

Пів години пізніще ствердили, що ця простенька неграмотна стара баба — тітчина служниця вирятувала Росію, бо вона через помилку тій нещасливій тітці дала подвійну порцію якогось убивчого лікарства.

Потім присутні рішили вибрати депутацію, що малаби відшукати цю старенька служницю і їй висловити подяку в імени міста за спасення Росії.

Як відшукали служницю, показалося, що то було дуже скромне сотворіння. Нещасна не знала нічого про вирятування тої великої, гарної, таємничої країни перед загибілю!...

Переклав М. Т...ий.